

Hubungan Pertahanan Britain-Amerika Syarikat di Rantau Asia-Pasifik Sewaktu Perang Dunia Kedua (1939-1945)

MOHD BIN SAMSUDIN

BENTUK-BENTUK HUBUNGAN SECARA UMUM

Bentuk hubungan Britain dan Amerika Syarikat seringkali dikaitkan dengan jalinan sejarah di antara kedua-dua negara. Menurut H.C. Allen, perhubungan di antara kedua-dua negara semenjak abad ke 18 dan seterusnya adalah dalam bentuk *ripening of friendship* dan berpanjangan, dalam kemajuan terkawal daripada *curiga kepada kemesraan*.¹ Dalam menentukan faktor perhubungan, Profesor Allen cenderung mengatakan pertahanan secara tradisi menjadi sebagai salah satu faktor asas yang memperluaskan hubungan di antara kedua-dua negara. Malahan beliau berpandangan Amerika Syarikat hanya mampu mengisytiharkan Doktrin Monroe 1823 dan meneruskan dasar pengasingan kerana penguasaan sepenuhnya angkatan/tentera laut British dan perlindungan berkesan yang diberikan ke atas Amerika Syarikat. Malahan keberkesanan angkatan laut Britain mengawal pantai Amerika Syarikat merupakan faktor utama Perang Saudara 1815 di Amerika Syarikat berlaku tanpa melibatkan pengaruh kuasa-kuasa Eropah yang lain.²

Seorang lagi tokoh terkemuka mengenai 'hubungan Britain-Amerika Syarikat iaitu H.G. Nicholas menyatakan kemuncak penting hubungan kedua-dua negara hanya berlaku semenjak Perang Dunia Pertama apabila Britain mengambil langkah meletakkan keutamaan yang tinggi bagi menubuh dan mengekalkan hubungan yang rapat dengan Amerika Syarikat.³ Sebagaimana Prof. Allen, H.G. Nicholas juga memberikan pernyataan bahawa soal pertahanan dan keselamatan adalah faktor yang merapatkan hubungan Britain-Amerika Syarikat. Nichlos berpandangan kesedaran mengenai kebergantungan strategi keselamatan dan pertahanan yang semakin timbul di kalangan pemimpin Britain-Amerika Syarikat memberikan kesan hubungan persahabatan yang semakin rapat di antara kedua-dua negara. Bukti ini dapat dilihat apabila Amerika Syarikat melibatkan diri di dalam Perang Dunia Pertama dalam bulan April 1917, sebuah majlis Pemerintah Tentera Laut bersama kedua-dua negara dibentuk di bawah pimpinan seorang Laksamana British. Minat kerjasama pertahanan membolehkan kedua-dua pihak bersepakat untuk menjalankan tugas penghalangan (*blockade*) dan peperangan terhadap kapal selam pihak Jerman.

Hubungan baik Britain-Amerika Syarikat dipengaruhi oleh tiga perkara asas iaitu kepentingan pertahanan, persamaan ideologi dan adanya bentuk hubungan baik secara peribadi di antara pemimpin-pemimpin dan pegawai-pegawai kedua-dua negara. Keadaan ini dibantu kuat dengan adanya hubungan rapat antara Roosevelt-Churchill terutama sewaktu Perang Dunia Kedua. Ianya dibantu pula oleh hubungan pegawai-pegawai kedua-dua negara yang dilakukan dengan cara mudah biasa.⁴

Bentuk perhubungan baik antara Britain-Amerika Syarikat semenjak Doktrin Monroe menarik minat sarjana mencari tempoh waktu bermulanya tahap hubungan istimewa antara kedua-dua negara. Profesor Coral Bell seorang lagi sarjana terkemuka mengenai hubungan Britain-Amerika Syarikat, menyatakan 1940 adalah merupakan tempoh yang lebih tepat bermulanya tahap hubungan istimewa Britain-Amerika Syarikat.⁵ Pandangan Profesof C. Bell pula adalah sama sepertimana yang dihasilkan oleh penyelidikan bersama oleh Jawatankuasa mengenai Dasar Laut (Amerika Syarikat) dan *Royal Institute of International Affairs* (Britain) pada 1953.⁶ Kajian kumpulan ini menyatakan sewaktu Perang Dunia Kedua, keintiman dan kerjasama di antara kedua-duanya mencapai tahap tinggi yang belum pernah berlaku di kalangan mana-mana negara.⁷

Penyataan mengenai tahap hubungan istimewa Britain-Amerika Syarikat berlaku pada 1940 diperkuatkan di dalam ucapan terkenal Winston Churchill di Westminster College, Fulton, Missouri pada 5 Mac 1946. Di dalam ucapannya Churchill menekankan tentang kepentingan persahabatan sewaktu perang (*Wartime Partnership*) dan perlunya suatu 'alat' penerusan kerjasama di antara ke dua-dua negara.⁸ Terdapat dua perkara utama yang diucapkan oleh Churchill iaitu pentingnya penerusan kerjasama ketenteraan di antara dua negara dan perlunya ada hubungan istimewa di antara kedua-dua negara.⁹

Oleh itu dapat dinyatakan dengan yakin bahawa hubungan Britain-Amerika Syarikat telah diasaskan kepada ciri-ciri pengalaman sejarah di antara kedua-dua negara yagn kemudiannya diperkuatkan dengan faktor-faktor keselamatan dan pertahanan. Bagaimanapun tahap hubungan yang rapat mencapai bentuk istimewa berlaku pada 1940 atau lebih tepat lagi sewaktu meletusnya Perang Dunia Kedua. Keadaan ini berlaku apabila Britain memerlukan kerjasama dan bantuan ketenteraan daripada Amerika Syarikat untuk melibatkan diri di dalam peperangan dan memperkukuhkan strategi pertahanan British menentang Jerman di Eropah dan Jepun di rantau Asia Pasifik. Di Eropah, selepas Perancis jatuh ke tangan tentera Jerman semasa Perang Dunia Kedua, Britain dan empayarnya memerlukan sokongan Amerika Syarikat untuk selamat dan menang di dalam Perang yang sedang berlangsung. Angkatan laut British dianggap sebagai benteng hadapan menentang kemaraan dan perluasan tentera Jerman ke negara-negara di Atlantik. Malahan empayar British di Asia-Pasifik dikenali sebagai sumber utama bahan mentah dan dapat menjadi benteng kemaraan Jepun di Asia.¹⁰ Di dalam tempoh 1939-45 dan seterusnya persahabatan menjadi semakin kuat,

intim dan tidak formal melibatkan pelbagai bidang meliputi politik, ekonomi dan terutamanya bidang ketenteraan, sehinggakan bentuk hubungan ini dapat diberikan beberapa istilah iaitu 'teristimewa', unik dan berbeza daripada sebelumnya.

Istilah 'perhubungan pertahanan' (*defence relationship*) yang wujud di antara Britain-Amerika Syarikat perlu juga dihuraikan. Secara umum istilah tersebut memperlihatkan seolah-olah adanya perbezaan daripada bentuk-bentuk perhubungan lain di antara kedua-dua negara. Namun demikian di dalam konteks perhubungan Britain-Amerika Syarikat, tampak hampir keseluruhan aspek dasar-dasar bersama mengenai hubungan diplomatik, mahupun ekonomi dijalankan ke arah keperluan serta kepentingan keselamatan bagi kedua-dua negara.¹¹ Keadaan ini lebih nyata lagi wujud sewaktu Perang Dunia Kedua kerana hampir kesemua aspek perhubungan Britain-Amerika Syarikat adalah bermatlamatkan secara langsung atau tidak langsung untuk memenangi Perang dan mengalahkan negara-negara pakatan Axis.

Perhubungan yang dijalankan di antara Britain-Amerika sewaktu Perang Dunia Kedua berlangsung dalam dua bentuk iaitu secara rasmi (formal) dan secara tidak rasmi (tidak formal). Hubungan rasmi dilakukan dengan cara mengadakan perundingan-perundingan rasmi dan dilengkapkan melalui perjanjian-perjanjian di antara kedua-dua kerajaan. Dalam tempoh berlakunya Perang Dunia Kedua, perhubungan-perhubungan rasmi lebih banyak menyentuh Perhubungan Pertahanan Istimewa (*Special Defence Relationship*) yang seringkali dicatatkan dalam bentuk 'gentlemen's agreement', perjanjian rahsia tanpa bertulis dan Memorandum Persefahaman (MOUS).¹² Bentuk perhubungan yang berlangsung pada tempoh zaman perang ini telah meninggalkan kesan penting terhadap mempereratkan hubungan kerja di antara pegawai-pegawai kedua-dua negara sehingga meletakkan keyakinan yang tinggi di antara satu sama lain. Keadaan ini mempengaruhi kepada wujudnya kerjasama dalam bentuk-bentuk rancangan pinjam pajak Perjanjian 'destroyers-for-bases'; misi 'Tizard'; Perundingan Bersama Ketua-ketua Tentera; dan bermulanya pakatan perisikan; yang nyata dianggap sebagai landasan ke arah 'perkahwinan sepenuhnya' hubungan antara Britain-Amerika Syarikat.¹³

BENTUK-BENTUK HUBUNGAN SEWAKTU PERANG DUNIA KEDUA

Perhubungan di tahap 'istimewa' yang bersungguh-sungguh Britain-Amerika Syarikat menyentuh persahabatan di dalam bidang persenjataan telah berkembang sewaktu Perang Dunia Kedua. Perhubungan kedua-dua negara yang istimewa ini lebih banyak tertumpu kepada perhubungan personal, matlamat strategi ketenteraan, penempatan peralatan perang, penyelarasan perhubungan dan kerjasama di dalam perkhidmatan ketenteraan dan

penyelidikan.¹⁴ Bagaimanapun, kesediaan Britain untuk berkerjasama dalam bidang ketenteraan dengan Amerika Syarikat telahpun wujud semenjak awal 1920an menerusi Persidangan Washington. Persidangan Washington 1921-22 lebih menyentuh kepada persetujuan Britain untuk menghadkan jumlah angkatan lautnya melalui Perjanjian Menghadkan Tentera Laut Lima Negara (*Five Powers Naval Limitation Treaty*) dalam bulan Februari 1922. Dengan ini juga secara langsung kerajaan British menerima hakikat bahawa Perang Dunia Pertama telah memberi kesan kekuatan ekonomi, industri dan pasukan tentera kepada Amerika Syarikat.¹⁵

Secara tidak langsung Persidangan Washington 1921-22 memberi kesan besar terhadap berakhirnya era keagungan pasukan tentera laut Perancis dan Sepanyol di Trafalgar.¹⁶ Keputusan kerajaan British menghadkan jumlah tentera lautnya dipengaruhi oleh kekurangan program pembinaan angkatan laut tetapi sebaliknya memberi peluang yang lebih luas kepada Amerika Syarikat memperbesarkan angkatan lautnya.

Britain turut menghadapi masalah melindungi rantau Asia terutama di tanah-tanah jajahannya dan juga kawasan-kawasan yang mempunyai kepentingan bagi Britain. Dasar pertahanan dan strategi Britain di Asia mula mengalami ancaman apabila tentera Jepun dapat menduduki Manchuria pada 1932.¹⁷ Seterusnya Britain menyedari keupayaan adalah terhad untuk melindungi kepentingan jalan laut bagi kegiatan perdagangan di China, Asia Selatan, Asia Tenggara malahan menjangkau Australia dan New Zealand. Masalah utama bagi British selain peruntukan kewangan ialah keupayaan pasukan tentera terutama angkatan laut yang perlu diagihkan di antara perairan Eropah dan Asia Timur tanpa melemahkan kepentingannya di kedua-dua kawasan.¹⁸

Asas persefahaman dan hubungan baik dengan Amerika Syarikat digunakan oleh kerajaan British bagi menarik dasar pertahanan Amerika Syarikat untuk bekerjasama dengannya. Langkah bekerjasama dilakukan dengan berhati-hati pertama kali pada akhir 1930an dan berterusan apabila meletusnya Perang Dunia Kedua dalam bulan September 1939. Bagaimanapun, Amerika Syarikat pula masih memberikan komitmen yang terhad disebabkan dasar berkecuali Amerika Syarikat. Tindakan tentera Jepun menyerang Pearl Harbour pangkalan utama tentera Amerika di rantau Pasifik pada 7 Disember 1941 telah menyebabkan Amerika Syarikat mengisytiharkan perang terhadap Jepun sekaligus memberi kesan terhadap wujudnya kerjasama dan kepercayaan rapat antara Britain-Amerika Syarikat.

Bagaimanapun perbincangan antara Britain-Amerika Syarikat mengenai program pertahanan, peralatan dan anggota tentera berlaku lebih awal sekurang-kurangnya di awal 1937.¹⁹ Pertemuan awal pegawai di antara kedua-dua negara membincangkan mengenai soal ketenteraan ialah sewaktu lawatan Ingersoll ke London dalam bulan Januari 1938 diikuti oleh lawatan rahsia Komander Hampton ke Amerika Syarikat pada Mei 1939 yang menghasilkan kesan penting terhadap kerjasama tentera laut kedua-dua negara sebelum

meletusnya perang. Sewaktu lawatan King George VI ke Amerika Syarikat dalam musim panas 1939, Presiden Roosevelt telah mengariskan rancangannya memberikan bantuan kepada Britain dalam waktu peperangan.²⁰ Malahan pada 1940 Presiden Roosevelt juga melahirkan minatnya menubuhkan pangkalan tentera di wilayah jajahan Britain di Newfoundland, Bermuda, Jamaica, St. Lucia, Autigua dan Trinidad.²¹

Kerjasama ketenteraan Britain-Amerika Syarikat pada peringkat awal sebelum Perang Dunia Kedua lebih tertumpu kepada penglibatan Amerika Syarikat di Eropah. Usaha pihak British untuk mendapatkan kerjasama Amerika Syarikat bertambah kuat selepas kekalahan pasukan tentera British kepada tentera Jerman di Dunkirk dalam bulan Mei dan Jun 1940.²² Perdana Menteri Britain, Winston Churchill sendiri merasakan bantuan Amerika Syarikat adalah satu-satunya cara yang membolehkan Britain memenangi peperangan di Eropah. Churchill adalah antara tokoh Britain yang menyedari begitu pentingnya sokongan Amerika Syarikat serta kerjasama Britain-Amerika Syarikat. Telegram Churchill yang pertama sebagai Perdana Menteri kepada Presiden Roosevelt dihantar pada 15 Mei 1940 mengandungi rayuan Churchill mendapatkan bantuan kapal perang Amerika Syarikat sebagai faktor 'hidup atau mati' nasib negaranya.²³ Amerika Syarikat telah bersetuju dengan permintaan Churchill. Bagi membolehkan ia membekalkan kapal perangnya kepada Britain, pada 2 September 1940 kedua-dua kerajaan telah memeterai Perjanjian '*destroyers-for-bases*'. Di dalam perjanjian ini, Amerika Syarikat diberikan hak menubuhkan pangkalan tentera laut dan udara di Newfoundland, Bermuda, Bahamas, St. Lucia, Trinidad dalam bentuk pajakan selama 99 tahun. Sebagai balasannya Britain menerima kapal-kapal perang seperti yang diperlukannya.²⁴ Keputusan ini adalah merupakan kejayaan terpenting strategi pertahanan Amerika Syarikat untuk menempatkan pasukan tenteranya di kawasan-kawasan strategik seluruh dunia serta merapatkan lagi kerjasama ketenteraan dengan Britain.

Bagaimanapun, Amerika Syarikat masih menganggap ia berkecuali di dalam peperangan yang sedang berlaku. Namun demikian, langkah menempatkan angkatan tenteranya mula menunjukkan komitmen Amerika Syarikat membantu pihak British melindungi kepentingan di serata dunia. Pada September 1940 Amerika Syarikat kemudiannya telah bersetuju membantu melatih juruterbang-juruterbang British di Amerika Syarikat. Perhubungan yang rapat ini telah membawa kepada rundingan di antara pegawai-pegawai tinggi kedua-dua negara pada pertengahan Ogos 1940. Perwakilan tentera Amerika Syarikat diketuai oleh Laksamana Gromley (attache tentera laut Amerika Syarikat di London), Jeneral Emmous (dari tentera udara Amerika Syarikat) dan Jeneral Strong (Pejabat Perang) dihantar ke London untuk berunding soal penyelarasan mengenai persenjataan (Standardization of Arms).²⁵ Namun demikian, perbincangan telah menyentuh soal-soal strategi pertahanan yang lebih luas dari tujuan asal.²⁶

Hasil penting daripada rundingan berkenaan ialah wujudnya cadangan daripada Laksamana Harold R. Strak, Ketua Operasi Tentera Laut Amerika Syarikat pada 12 September kepada Presiden Roosevelt mengadakan kerjasama ketenteraan sepenuhnya dengan Britain membawa kepada penglibatan Amerika Syarikat di dalam peperangan yang sedang berlaku.²⁷ Sebagai tindakbalas, Presiden Roosevelt bersetuju supaya diadakan rundingan sulit peringkat pegawai tinggi tentera di Washington di antara 29 Januari hingga 29 Mac 1941. Kedua-dua pihak telah menghasilkan sebuah rancangan sulit yang dinamakan rancangan ABC-1 berkaitan dengan strategi utama yang perlu diikuti apabila Amerika Syarikat menyertai perang. Satu perkara penting yang dihasilkan ialah mengenai strategi Amerika Syarikat mengutamakan usaha menewaskan pihak Jerman terlebih dahulu daripada tentera Jepun.²⁸ Strategi ini menyebabkan Amerika Syarikat menumpukan lebih banyak perhatian terhadap strategi dan usaha memenangi peperangan menentang pihak Jerman di Eropah serta memperuntukkan jumlah anggota tentera dan peralatan perang yang besar di sana.

Sungguhpun pihak tentera Amerika Syarikat telah menyusun strategi penglibatan mereka untuk terlibat secara langsung di dalam peperangan, namun bagi Presiden Roosevelt sendiri amat sukar untuk mengambil keputusan melibatkan negaranya, tambahan pula perlembagaan negaranya terikat dengan Akta Berkecuali. Beberapa peristiwa seperti The Geer, Kearny dan Ruben James di antara September - Oktober 1942 memaksa jabatan negara Amerika Syarikat mengkaji kembali Akta Berkecuali negaranya.²⁹ Keputusan Presiden Roosevelt mengisytiharkan penglibatan secara langsung Amerika Syarikat sebenarnya banyak dipengaruhi oleh tindak-tanduk lawannya. Ianya sepertimana yang dinyatakan oleh Robert Sherwood;

The President of the United States was now the creature of circumstances which must be shaped not by his own will or his own ingenuity but by the unpredictable determination of his enemies.³⁰

Yang menarik di sini adalah, sungguhpun strategi ketenteraan Amerika Syarikat lebih tertumpu untuk menentang tentera Jerman, namun Presiden Roosevelt telah lebih awal mengisytiharkan perang tidak ke atas Jerman tetapi ke atas Jepun pada 7 Disember 1942. Ini adalah reaksi daripada tindakan tentera Jepun mengebom Pearl Harbour. Pengisytiharan perang ke atas Jerman dilakukan 4 hari kemudiannya.

PEPERANGAN MENENTANG JEPUN

Kerajaan British amat mengharapkan Amerika Syarikat di Asia-Pasifik kerana menyedari kemampuannya yang amat terhad di rantau ini tambahan pula keupayaan Amerika Syarikat yang tinggi di dalam angkatan tentera laut yang dapat mengalahkan Jepun. Di samping itu pihak British juga terpaksa memberi

kepercayaan yang tinggi kepada Amerika Syarikat kerana keselamatan Britain dan Singapura adalah sebagai asas menentukan penjajahan British dapat berterusan di Asia.³¹

Amerika Syarikat telah mengadakan strategi dinamakan 'Rainbow 2' yang disediakan oleh Bahagian Perancangan Perang, tentera laut Amerika Syarikat dalam bulan Jun 1939 yang melibatkan negara ini di Asia. Strategi Rainbow 2 menggariskan objektif utama untuk mengekalkan kepentingan kuasa-kuasa demokratik di Pasifik daripada serangan Jepun dan membantu pihak British dan Perancis menentang gabungan Jerman-Itali di Eropah. Misi angkatan laut Australia sewaktu melawat Washington pada akhir 1940, mendapati rancangan ini adalah untuk menjaga kepentingan Amerika Syarikat di Asia Timur (Timur Jauh) termasuk melindungi Singapura dan Australia. Menjelang Mei 1941, Ketua Operasi Tentera Laut Amerika Syarikat, Laksamana Harold R. Stark memberi jaminan secara rasmi negaranya akan melindungi empayar British dan Perancis di Asia-Pasifik.³²

Duta Britain di Washington, Lord Lothian dalam November 1939 yakin bahawa Amerika Syarikat akan terlibat di dalam perang jika tentera Jepun menakluki bahagian ke selatan Asia. Bagaimanapun, tindakan Amerika Syarikat dijangka perlahan jika Jepun menyerang (kepentingan) jajahan British dan Belanda tetapi Amerika Syarikat akan jadi aktif jika tentera Jepun menyerang Filipina.³³

Amerika Syarikat pula berpandangan Asia Tenggara mempunyai peranan penting yang boleh dilakukan. Tujuannya adalah untuk mengekalkan kekuasaan Britain disamping mengelakkan penguasaan Jerman di Eropah. Bagi menjadikan Britain terus kekal, bantuan daripada Amerika Syarikat sahaja tidak mencukupi tetapi Britain harus juga dibekalkan dengan sumber tenaga manusia, sumber bahan mentah dari jajahannya di India, Asia Tenggara dan Australia.³⁴

Menjelang 1939, Amerika Syarikat menyedari tindakan Jepun berperang dengan China pada masa itu mengancam keselamatan Asia-Pasifik. Jepun dilihat berpotensi memperluaskan pengaruhnya di rantau Asia-Pasifik. Sungguhpun Amerika Syarikat pada tahap ini masih berpegang kuat kepada dasar berkecuali tetapi ia tetap memberikan tumpuan besar terhadap perkembangan yang berlaku di Asia-Pasifik. Bagaimanapun pentadbiran Amerika Syarikat masih yakin dapat menggunakan tekanan ekonomi yang kuat bersama-sama Britain, negara-negara Komanwel dan Eropah ke atas Jepun sebagai usaha menghalang usaha pemimpin-pemimpin Jepun memperluaskan pengaruhnya. Sementara itu, Amerika Syarikat juga telah memberi amaran kepada Jepun untuk menggunakan kuasa yang lebih kuat sekiranya Jepun meneruskan ancaman di luar zon laut China.³⁵ Bagaimanapun amaran ini kurang memberi kesan kepada pemimpin-pemimpin Jepun menyebabkan Amerika Syarikat hanya mampu memberikan perhatian terhadap tindak tanduk Jepun.

Terdapat beberapa faktor yang turut mempengaruhi Amerika Syarikat untuk menumpukan perhatian dan mengambil berat terhadap pergolakan yang berlaku di Asia-Pasifik. Amerika Syarikat mengiktiraf kepentingannya di rantau ini terutama di negeri-negeri yang terletak di kawasan tengah Pasifik. Di samping itu penjajahan Jepun adalah bercanggah dengan Doktrin Monroe yang mahu mewujudkan keamanan di seluruh dunia. Adalah dasar Amerika Syarikat juga untuk menjaga kepentingan jajahan British, Belanda dan Perancis di rantau ini serta tanggungjawab pertahanannya di Australia dan New Zealand.³⁶

Penekanan dasar Britain dan Amerika Syarikat dalam peperangan menentang Jepun di Asia-Pasifik sewaktu Perang Dunia Kedua adalah berbeza. Di Eropah, Britain dan Amerika Syarikat mampu bekerjasama menyumbangkan usaha menentang tentera Jerman. Bagaimanapun, di Asia terutamanya di Pasifik, Asia Selatan dan Asia Tenggara pihak British kurang memberikan sumbangan berbanding Amerika Syarikat. Ini menyebabkan Amerika Syarikat berperanan lebih dominan untuk menentukan strategi serta dasar peperangan. Perbezaan ini timbul kerana Britain lebih mengutamakan usaha mengalahkan tentera Jerman di Eropah sementara operasi ketenteraannya di Timur Jauh hanya sebagai kepentingan kedua. Bagi Amerika Syarikat pula, walaupun pada awalnya ia meletakkan Jerman sebagai kuasa utama yang perlu ditentang tetapi telah mengalami perubahan apabila tentera Jepun menyerang Pearl Harbour. Imej Amerika Syarikat terjejas akibat kejayaan Jepun melumpuhkan kekuatan tentera Amerika Syarikat di Pearl Harbour. Oleh itu Amerika Syarikat berusaha untuk menewaskan tentera Jepun bagi memulihkan maruahnya. Laksamana King Panglima Operasi Tentera Laut Amerika Syarikat bersama-sama tentera laut dan sebilangan besar perwakilan Republikan berusaha menyalurkan pasukan tentera Amerika Syarikat ke Pasifik.³⁷

Laksamana King berjaya menarik tumpuan kerajaan Amerika Syarikat menentang Jepun di Asia Pasifik dan seterusnya telah mempengaruhi Presiden Eisenhower pada Mac 1942 kepada membuat dasar meletakkan keutamaan penglibatan tentera Amerika Syarikat di Asia-Pasifik. Usaha King ini membolehkan kerajaan British menyerahkan kepada Amerika Syarikat tanggungjawab operasi pertahanannya yang besar di Pasifik, terutama di bahagian Timur Tanah Melayu dan Sumatra.³⁸ Keutamaan operasi tentera Amerika Syarikat adalah terhadap Hawaii dan jalinan perhubungan; kedua terhadap Australasia iaitu meliputi kawasan-kawasan Australia, New Zealand dan Asia Tenggara; dan ketiga kepulauan Pasifik meliputi Samoa, Fiji (Sura) dan New Caledonia.³⁹

Persefahaman strategi British dengan Amerika Syarikat melahirkan:

- a) Kesanggupan kerajaan Amerika Syarikat membantu kerajaan Britain memperkuat pertahanan dan senjatanya dengan cara membekalkan peralatan perang, bahan mentah dan makanan - dan kadang kala

- bantuan pasukan tentera yang membolehkan British menghantar anggotanya ke kawasan-kawasan lain.
- b) Persetujuan kedua-dua kerajaan bahawa kawasan Asia Barat adalah tanggungjawab tentera British-Amerika Syarikat akan membantu membekalkan peralatan perang.
 - c) Kesedaran bahawa kawasan sekitar India-Burma-China memerlukan peralatan perang Amerika Syarikat bagi operasi penentangan ke atas tentera Jepun.⁴⁰

Tekanan yang kuat telah memberikan kesan besar terhadap dasar ketenteraan Amerika Syarikat menyebabkan pada akhir 1943, prinsip Jerman sebagai ancaman utama telah diubahsuai. Kekuatan tentera Amerika Syarikat di Eropah dan Pasifik mula diperseimbangkan apabila pada tahun yang sama seramai 1,878,152 anggota tentera diagihkan menentang tentera Jepun sementara seramai 1,810,356 dihantar menentang tentera Jerman.⁴¹ Perubahan dasar Amerika Syarikat ini telah menimbulkan kebimbangan dan dipandang berat di kalangan pegawai-pegawai British sehinggalah Jeneral Ismay dari Britain menulis;

I am afraid that our American friends - much as I like them - have only paid lip-service to the fundamental principle that Germany is public enemy No. 1 and they have already committed far too much a proportion of their available resources to the Pacific.⁴²

Strategi Britain dan Amerika Syarikat menghadapi tentera Jepun di Asia adalah berbeza daripada dasar yang sama dilakukan kedua-dua negara menghadapi tentera Jerman di Eropah. Walaupun kedua-dua negara mempunyai matlamat menentang Jepun tetapi bagi pandangan Amerika Syarikat, kejayaan besar Jepun adalah digambarkan melalui kejayaannya menakluki China melalui kawasan utara Burma. Oleh itu China perlu dilindungi bagi mengalahkan Jepun. Bagaimanapun, pihak British meletakkan lebih banyak tumpuan terhadap usaha menakluki semula bekas tanah jajahannya dengan menggunakan Burma sebagai batu loncatan untuk kembali berkuasa di Asia Tenggara.⁴³

Penglibatan Britain-Amerika Syarikat semasa perang (1942-44) di Asia Tenggara yang mengalami perbezaan pendapat meninggalkan kesan kontroversi antara kedua-dua negara terutama di dalam persidangan-persidangan utama antara 1943 dan 1944.⁴⁴ Pihak British meletakkan kepentingan yang besar ke atas Tanah Melayu dan Singapura manakala Amerika Syarikat menekankan kepentingan China. Keputusan Amerika Syarikat dipengaruhi oleh hubungan yang baik dengan pemimpin nasionalis China iaitu Chiang Kai-Shek. Isteri Chiang Kai-Shek sewaktu menyampaikan ucapan (untuk memperolehi sokongan) di kedua-dua Dewan Kongres telah menarik perhatian ahli-ahli perwakilan Amerika Syarikat bahawa Jepun adalah musuh yang lebih

menakutkan berbanding Jerman.⁴⁵ Senator Thomas Lonnally, senator demokrat dari Texas (semenjak 1929) yang tertarik dengan amaran ini telah mengetuai sokongan kumpulannya terhadap pandangan isteri Chiang Kai-Shek di dalam Dewan Kongres.⁴⁶ Menjelang Februari 1942, D.D. Eisenhower, Timbalan Ketua Majlis Jeneral kepada G.C. Australia Marshall meletakkan keselamatan Australia dan Asia-Pasifik sebagai tahap terpenting.⁴⁷

Perbezaan strategi kedua-dua negara menyedarkan pegawai-pegawai tentera British mengenai kelemahan kerjasama Britain-Amerika Syarikat yang sebaliknya boleh membawa kejayaan pihak Jepun. Untuk mengatasi masalah ini, Lord Louis Mountbatten, Supreme Commander of the South-East Asian Command (SEAC) membentuk sebuah rancangan baru yang dinamakan AXIOM bagi operasi di kawasan pemerintahannya dalam bulan Januari 1944.⁴⁸ Pihak British mempercayai rancangan di dalam AXIOM mempercepatkan penguasaan tenteranya ke atas kawasan pantai China melalui operasi menentang Jepun di Sumatera dan Tanah Melayu. Rancangan ini dijalankan kerana Mountbatten berpendapat adalah sukar untuk mengadakan hubungan dengan China melalui utara Burma di dalam tempoh waktu perang dan selepasnya. Bagaimanapun Amerika Syarikat terus mengekalkan dasar perhubungan darat dengan China semenjak 1942 yang terus dipertahankan oleh Jeneral Stilwell, timbalan Mountbatten. Stilwell telah menyediakan rancangan membentuk perhubungan darat dengan China melalui utara Burma dan wilayah Yunnan tetapi masih memerlukan bantuan tentera udara yang didatangkan dari India.⁴⁹

Pertentangan pendapat telah mempengaruhi Mountbatten menghantar misi ke London dan Washington pada 1944 melobi rancangan AXIOM. Stilwell juga menghantar pegawai-pegawainya ke Washington untuk mengemukakan alasan serta hujah-hujahnya kepada Majlis Pemerintah Tentera mengenai rancangan tersebut. Rancangan Stilwell telah dikemukakan kepada Majlis Pemerintah Tentera dan Presiden melalui usaha penasihat politik Presiden iaitu John Davies sewaktu perundingan Roosevelt dengan Churchill. Davies telah mengkritik strategi perang British dan kurang yakin dengan strategi yang digunakan oleh British di Asia. Beliau telah menghantar memo kepada Harry Hopkins pembantu khas Presiden yang berbunyi;

'SEACS' plans for the future heavily discount the importance of China as an ally and the Chinese position on Japan's flank ... [They] reinforce the argument that Lord Louis' command is primarily concerned with the re-occupation, under British leadership, of colonial South-East Asia. The main American concern is, of course, to strike the Japanese where it hurts them most. This is not Sumatra and Malaya. It is in East China, Formosa, Manchuria and Japan itself. The quickest most direct approach to this vital area is straight across Burma and South-East China⁵⁰

Walaupun Churchill menyokong rancangan 'AXIOM' tetapi ia terpaksa menghadapi tentangan daripada Roosevelt dan Majlis Pemerintah Tentera

Amerika Syarikat. Arahan yang dikeluarkan oleh Majlis Pemerintah Bersama Britain-Amerika Syarikat untuk mengikuti strategi Stilwell memberi kesan penting pengukuhan kedudukan Amerika Syarikat di dalam peperangan di Asia. Churchill sendiri terpaksa memberikan Amerika Syarikat penguasaan yang lebih besar di Asia memandangkan ia memerlukan bantuan kuat Amerika Syarikat memerangi tentera Jerman di Eropah. Dalam masa yang sama Roosevelt, bersama-sama ahli-ahli kongres dan pegawai-pegawai tenteranya memberikan tumpuan yang besar mengalahkan Jepun di Asia kerana kemenangan Jepun dianggap akan mendedahkan negara tersebut menguasai rantau Asia.

AXIOM dianggap menjadi gejala kepada masalah dan perasaan curiga yang mempengaruhi perhubungan Britain-Amerika Syarikat terhadap operasi menentang Jepun.⁵¹ Walaupun secara umumnya hubungan di antara Britain-Amerika Syarikat adalah baik tetapi rancangan AXIOM telah meninggalkan masalah dan kesan terhadap hubungan kedua-dua negara selepas perang di rantau Asia Pasifik. Pendirian yang berbeza berlaku mengenai sikap ke atas China, masa depan Hong Kong, kehadiran kapal perang di Pasifik dan kedudukan Perancis di Indochina.⁵² Perhubungan dan dasar Britain-Amerika Syarikat di Eropah semasa perang sebaliknya lebih rapat sehingga bentuk perhubungan ini di anggap sebagai 'perhubungan istimewa', tetapi malangnya kedua-dua negara tidak dapat mengekalkan bentuk yang sama bila menghadapi Jepun di Asia.

Peperangan menentang Jepun semasa Perang Dunia Kedua merupakan tahap perhubungan yang sangat sukar di antara Britain-Amerika Syarikat. Bagaimanapun perkembangan penyelidikan tenaga nuklear yang membawa kepada pengeboman Hiroshima dan Nagasaki pada 6 dan 9 Ogos 1945 menemukan satu arah kerjasama sulit yang amat berjaya di antara kedua-dua negara. Saintis kedua-dua negara telah dibenarkan bekerjasama membuat penyelidikan dan akhirnya berjaya mencipta 'super bombs' iaitu bom atom. Walau bagaimanapun Amerika Syarikat lebih berpengaruh menentukan keputusan menggunakan bom atom terhadap Jepun. Sebaik sahaja bom tersebut siap, Britain tidak memainkan peranan utama membuat keputusan menggunakannya ke atas Hiroshima dan Nagasaki.⁵³ Keputusan Hyde Park 'aide-memoire' menerusi perundingan Britain-Amerika Syarikat adalah untuk mengebom Jepun tetapi hanya sedikit perbincangan mengenai sasaran tepatnya. Churchill sendiri menghadkan penglibatannya terutama apabila Amerika Syarikat meminta kebenaran/persetujuan di dalam mesyuarat Jawatankuasa Dasar Bersama *Combined Policy Committee* (CPC). Churchill hanya menandatangani salinan perjanjian yang dicapai menerusi mesyuarat CPC dalam bulan Julai, 1945 di antara Stimson dan wakil Britain iaitu Field Marshall Sir Henry Wilson.⁵⁴

KESIMPULAN

Penglibatan Amerika Syarikat di dalam peperangan yang berlangsung di Asia Pasifik telah meninggalkan kesan komitmen yang tinggi negara ini di Asia-Pasifik. Britain terpaksa bergantung lebih banyak kepada keupayaan tentera Amerika Syarikat di bawah pimpinan Jeneral MacArthur setelah rancangan AXIOM yang diperkenalkan oleh Laksamana Mountbatten tidak di terima pegawai-pegawai tinggi tentera Amerika. Tentera Amerika Syarikat lebih banyak menentukan strategi ketenteraan menentang Jepun dan kehadiran Amerika Syarikat menjadi lebih dominan di rantau Asia Pasifik. Keadaan ini berjaya menaikkan imej yang tinggi kepada Amerika Syarikat di kalangan penduduk-penduduk Asia Pasifik. Sikap kerajaan British mengundurkan sebahagian besar tenteranya dari Asia Pasifik menyebabkan timbul rasa tidak percaya di kalangan penduduk tempatan. Lantaran itu Britain terpaksa menghadapi semangat kebangsaan dan tuntutan kemerdekaan di wilayah-wilayah yang dijajahnya.

Hubungan istimewa yang berlangsung di antara Britain dan Amerika Syarikat telah memberi peluang kepada Britain menggunakan kesempatan mempengaruhi kerajaan Amerika Syarikat memberikan komitmen besar berperang dengan Jepun di Asia Pasifik. Walaupun hubungan kedua-dua negara di Asia-Pasifik terutama menyentuh soal-soal strategi ketenteraan, taraf kepentingan China dan Burma dan penyelarasan arahan-arahan sewaktu perang. Bagaimanapun pihak British lebih banyak mengalah dan terpaksa bersetuju dengan strategi yang dibentuk oleh Amerika Syarikat.